

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

ΟΜΑΔΑ Α

1. Μια από τις κύριες προτεραιότητες του Κυβερνήτη υπήρξε η οργάνωση της εκπαίδευσης. Ίδρυσε το Ορφανοτροφείο της Αίγινας, στο οποίο λειτούργησαν τρία αλληλοδιδασκτικά σχολεία (αντίστοιχα των σημερινών δημοτικών αλλά τετραετούς φοίτησης), τρία ελληνικά (αντίστοιχα των σημερινών γυμνασίων με τριετή φοίτηση), αρκετά χειροτεχνεία (επαγγελματικές σχολές), καθώς και το Πρότυπον Σχολείον, στο οποίο σπούδαζαν όσοι προορίζονταν για δάσκαλοι στα αλληλοδιδασκτικά. Επίσης, ιδρύθηκε το Κεντρικόν Σχολείον, στο οποίο φοιτούσαν όσοι προορίζονταν για σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού. Επιπλέον, δημιουργήθηκε στην Τίρυνθα (περιοχή ανάμεσα στο Άργος και το Ναύπλιο) το Πρότυπον Αγροκήπιον (γεωργική σχολή). Ο Καποδίστριας πίστευε ότι στη δεδομένη στιγμή η εκπαίδευση θα έπρεπε να παρέχει, πρώτα απ' όλα, βασικές γνώσεις και επαγγελματική κατάρτιση. Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν προχώρησε τότε στην ίδρυση πανεπιστημίου.

Ο Κυβερνήτης ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη συγκρότηση τακτικών ενόπλων δυνάμεων, καθώς έπρεπε να εκκαθαρισθεί η Στερεά Ελλάδα από τον τουρκικό στρατό αλλά και να αντιμετωπιστούν σοβαρά προβλήματα εσωτερικής τάξης (ληστεία, πειρατεία). Ορισμένοι από τους αγωνιστές αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία τακτικού στρατού. Επιπλέον, ιδρύθηκε ο Λόχος των Ευελπίδων, πρόδρομος της σημερινής Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων. Παράλληλα, έγιναν τα πρώτα βήματα για την οργάνωση τακτικού πολεμικού ναυτικού και καταπολεμήθηκε η πειρατεία χάρη και στη δράση του Ανδρέα Μιαούλη.

2. Αρχισαν στη Λοζάνη της Ελβετίας διαβουλεύσεις για την υπογραφή μιας νέας συνθήκης ειρήνης. Εκπρόσωπος της Ελλάδας σε αυτές ορίστηκε, από την επαναστατική κυβέρνηση, ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Μετά από πολύμηνες συζητήσεις υπογράφηκε, στις 24 Ιουλίου 1923, η συνθήκη της Λοζάνης, με την οποία επισημοποιήθηκε η τουρκική κυριαρχία στη Μικρά Ασία και στην Α. Θράκη, ενώ παραχωρήθηκαν στην Τουρκία και η Ίμβρος με την Τένεδο. Επίσης, στη συνθήκη της Λοζάνης ενσωματώθηκε ελληνοτουρκική σύμβαση ανταλλαγής πληθυσμών (Ιανουάριος 1923), σύμφωνα με την οποία όλοι οι ορθόδοξοι χριστιανοί της Τουρκίας έπρεπε να μετοικήσουν στην Ελλάδα και όλοι οι μουσουλμάνοι της Ελλάδας να ακολουθήσουν τον αντίστροφο δρόμο. Εξαιρέθηκαν το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου (125.000 τότε), καθώς και οι μουσουλμάνοι της Δ. Θράκης (118.000 τότε).

3. α) Λάθος — Λίκνο της Αναγέννησης θεωρείται η Ιταλία, όχι η Γαλλία.
β) Σωστό

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

- γ) Σωστό
- δ) Λάθος — Το Πρωτόκολλο της Πετρούπολης υπογράφηκε ανάμεσα στη Ρωσία και την Αγγλία, όχι στη Ρωσία και την Τουρκία.
- ε) Λάθος — Οι κοτζαμπάσηδες και οι πλοιοκτήτες γενικά αντιτάχθηκαν στον Καποδίστρια.
- στ) Σωστό
- ζ) Λάθος — Κατά την Αντιβασιλεία πολλοί αγωνιστές και παλιοί ηγέτες της Επανάστασης παραμερίστηκαν.
- η) Σωστό

Άρα συνοπτικά:

α	β	γ	δ	ε	στ	ζ	η
Λ	Σ	Σ	Λ	Λ	Σ	Λ	Σ

4. Η Φιλική Εταιρεία ήταν μια μυστική οργάνωση που δημιουργήθηκε το 1814 στην Οδησό της Ρωσίας με σκοπό την προετοιμασία του ένοπλου αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία. Άλλες οργανώσεις, που είχαν προηγηθεί, δεν έθεταν ως πρώτο στόχο την επανάσταση, αλλά την απόκτηση παιδείας. Πρωτεργάτες της Φιλικής Εταιρείας υπήρξαν οι Νικόλαος Σκουφάς, Αθανάσιος Τσακάλωφ, Εμμανουήλ Ξάνθος και Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος.

Προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους, οι Φιλικοί θα έπρεπε να κάνουν τεράστιες οργανωτικές προσπάθειες, καθώς ο ελληνισμός ήταν διάσπαρτος σ' έναν ευρύ γεωγραφικό χώρο, και να δράσουν με μεγάλη μυστικότητα, ώστε να μη γίνουν αντιληπτοί από την οθωμανική διοίκηση αλλά και από τις ευρωπαϊκές απολυταρχίες. Ακόμη, θα έπρεπε να υπερνικήσουν τους δισταγμούς εκείνων των Ελλήνων που είχαν δει προγενέστερα επαναστατικά κινήματα να αποτυγχάνουν και να κινητοποιήσουν ανθρώπους προερχόμενους από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, με διαφορετικά οικονομικά-κοινωνικά συμφέροντα και επιδιώξεις.

5. Εγκυκλοπαίδεια: Οι ιδέες του Διαφωτισμού συνοψίστηκαν στην Εγκυκλοπαίδεια, ένα συλλογικό έργο 33 τόμων. Σε αυτό οι διαφωτιστές παρουσίασαν όλες τις νέες γνώσεις, καθώς και τις νέες ιδέες και αντιλήψεις για διάφορα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και άλλα θέματα. Πρωτεργάτες της Εγκυκλοπαίδειας ήταν οι Γάλλοι διαφωτιστές Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ.

Κλέφτες: Οι κλέφτες ήταν αγρότες που αναγκάζονταν ή επέλεγαν να καταφύγουν στα βουνά όπου για να επιβιώσουν επιδίδονταν στη ληστεία. Συχνά υποστηρίζονταν από τους αγροτικούς πληθυσμούς και ως πρότυπα ανυπότακτης στάσης υμνήθηκαν για την τόλμη τους ή θρηνήθηκαν για τον θάνατό τους στα κλέφτικα δημοτικά τραγούδια.

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

Τοπικοί οργανισμοί: Προκειμένου να εδραιωθεί η επανάσταση, χρειάζονταν, εκτός από πολεμική προσπάθεια, ανεφοδιασμός των ελληνικών στρατευμάτων και πολιτική οργάνωση των περιοχών που απελευθερώνονταν. Παράλληλα, επιτακτική ήταν και η ανάγκη διαχείρισης των εθνικών γαιών ή εθνικών κτημάτων, δηλαδή των ακίνητων οθωμανικών περιουσιών που είχαν περάσει στον έλεγχο των Ελλήνων. Αυτές τις ανάγκες ανέλαβαν να καλύψουν οι τοπικοί οργανισμοί, δηλαδή πολιτικοί σχηματισμοί τοπικού χαρακτήρα, ένα είδος τοπικών κυβερνήσεων. Οι περισσότεροι ελέγχονταν από προεστούς, Φαναριώτες και ιεράρχες.

Δικομματισμός: Η καθιέρωση της αρχής της δεδηλωμένης οδήγησε τα μικρά κόμματα, που δεν μπορούσαν, πλέον, να παίζουν αυτόνομα κάποιο σημαντικό ρόλο, είτε στην εξαφάνιση είτε στην ενσωμάτωση σε μεγαλύτερα κόμματα. Έτσι, τη δεκαετία 1885-1895 εναλλάσσονταν στην εξουσία δύο κόμματα, με επικεφαλής, το ένα τον Χαρίλαο Τρικούπη και το άλλο τον Θεόδωρο Δηλιγιάννη. Το σύστημα αυτό ονομάστηκε δικομματισμός.

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

ΟΜΑΔΑ Β

1. Στη βάση του ότι η Ελλάδα ήταν φτωχή και οι περισσότεροι Έλληνες ζούσαν έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους, διατυπώθηκε η θέση ότι, για να αναπτυχθεί η χώρα, θα έπρεπε πρώτα να διευρυνθούν τα ελληνικά σύνορα ώστε να περιλάβουν περιοχές με ελληνικούς πληθυσμούς που βρίσκονταν υπό ξένη -κυρίως οθωμανική- κυριαρχία. Αν και η ιδέα κυκλοφορούσε σχεδόν από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, ο Κωλέττης ήταν εκείνος που αναφερόμενος σε αυτή χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο Μεγάλη Ιδέα (ιδέα για την οποία αξίζει να αγωνιστεί όλο το έθνος) σε ομιλία του στην Εθνοσυνέλευση το 1844. Συγκεκριμένα στην ομιλία του ο Ιωάννης Κωλέττης υποστηρίζει ότι η Ελλάδα, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, βρίσκεται ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση και έχει σημαντική ιστορική αποστολή. Όπως οι αρχαίοι Έλληνες φώτισαν πνευματικά τη Δύση, έτσι και οι νεότεροι Έλληνες έχουν καθήκον να συμβάλουν στην αναγέννηση της Ανατολής.

Τονίζει ότι οι Έλληνες δεν πρέπει να ενδιαφέρονται μόνο για το μικρό ελληνικό κράτος, αλλά για ολόκληρο το ελληνικό έθνος και την «ελληνική φυλή», δηλαδή και για τους αλύτρωτους Έλληνες που ζούσαν έξω από τα σύνορα του κράτους. Θυμίζει επίσης ότι οι αγωνιστές της Επανάστασης είχαν ενωθεί με κοινό σκοπό την απελευθέρωση του ελληνισμού και ότι μέχρι τότε είχε επιτευχθεί μόνο ένα μέρος αυτού του στόχου.

Γρήγορα, η Μεγάλη Ιδέα έγινε αποδεκτή από την ελληνική κοινωνία, υιοθετήθηκε ως επίσημη κρατική πολιτική και σφράγισε τη ζωή και την ιδεολογία του ελληνισμού μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Οι Έλληνες που ζούσαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία ονομάστηκαν αλύτρωτοι (επειδή δεν είχαν, ακόμη, λυτρωθεί, δηλαδή απελευθερωθεί) και η πολιτική που στόχευε στην ένταξη, τη δική τους και των εδαφών στα οποία κατοικούσαν, στο ελληνικό κράτος ονομάστηκε αλυτρωτισμός.

2. Οι προϋποθέσεις για την επιτυχία της ελληνικής επανάστασης ήταν σαφώς καλύτερες στο νότιο ελλαδικό χώρο, όπου οι ελληνικοί πληθυσμοί ήταν πυκνότεροι και η παρουσία οθωμανικού στρατού δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρή, ενώ τη δεδομένη στιγμή (1820-1822) μεγάλο μέρος των οθωμανικών δυνάμεων ήταν απασχολημένο στον πόλεμο εναντίον του Αλή πασά της Ηπείρου. Ακόμη, εδώ πολυάριθμοι Φιλικοί προετοίμαζαν και ανέμεναν τον ξεσηκωμό, υπήρχαν ένοπλα σώματα Ελλήνων (κλέφτες), ελληνικά εμπορικά σκάφη, που τότε ήταν εφοδιασμένα με κανόνια, ενώ πολλοί Έλληνες διέθεταν σημαντική εμπειρία ένοπλων συγκρούσεων τόσο στην ξηρά (στρατιώτες στις ένοπλες δυνάμεις του Αλή πασά και στον αγγλικό στρατό των Επτανήσων) όσο και στη θάλασσα (ναύτες στο τουρκικό πολεμικό ναυτικό, αλλά και σε εμπορικά πλοία που είτε συγκρούονταν με πειρατές είτε ασκούσαν

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

πειρατεία). Επιπλέον, τα ορεινά εδάφη της Πελοποννήσου και της Στερεάς διευκόλυναν τον κλεφτοπόλεμο.

Σύμφωνα με το κείμενο η Ελληνική Επανάσταση ξεκίνησε με ενθουσιασμό αλλά χωρίς καλή οργάνωση.. Στην αρχή της Ελληνικής Επανάστασης οι Έλληνες ήταν ανοργάνωτοι και απροετοίμαστοι, αλλά σταδιακά άρχισαν να οργανώνονται καλύτερα χάρη στην παρέμβαση σημαντικών ηγετών, όπως ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Συγκεκριμένα, το κείμενο αναφέρει ότι πολλοί Έλληνες δεν είχαν όπλα και οι σημαίες τους ήταν πρόχειρες, φτιαγμένες ακόμη και από μαντίλια γυναικών. Επίσης, πολλοί απλοί άνθρωποι δεν γνώριζαν ακριβώς γιατί είχαν συγκεντρωθεί και τι έπρεπε να κάνουν. Αυτό δείχνει τον αυθόρμητο χαρακτήρα της Επανάστασης.

Στη συνέχεια όμως, ο Κολοκοτρώνης προσπάθησε να βάλει τάξη. Συγκέντρωνε τους αγωνιστές με διαταγές δικές του ή της κυβέρνησης και δεν τους άφηνε να μαζεύονται τυχαία, επειδή φοβόταν τις προδοσίες, τις συνωμοσίες και τη λιποταξία. Ήθελε να τους έχει οργανωμένους και υπό έλεγχο. Ο Κολοκοτρώνης έπαιξε σημαντικό ρόλο, γιατί βοήθησε να οργανωθούν οι αγωνιστές και να αποκτήσει ο αγώνας καλύτερη στρατιωτική καθοδήγηση

3. Ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, που θεωρούσε ότι οι Αγγλογάλλοι θα επικρατούσαν, έκρινε ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να συμμαχήσει με την Αντάντ για να διαφυλάξει τα κέρδη της από τους βαλκανικούς πολέμους αλλά και να διευρύνει τα σύνορά της. Η θέση αυτή υποστηριζόταν από μεγάλα τμήματα των λαϊκών τάξεων, που εμπνέονταν από τη Μεγάλη Ιδέα, αλλά και από τη μεγαλοαστική τάξη, ιδίως της Διασποράς, που προσδοκούσε να ενταχθεί σε μια μεγάλη και ισχυρή Ελλάδα.

Στο κείμενο ο Ελευθέριος Βενιζέλος υποστηρίζει πως η Ελλάδα πρέπει να εγκαταλείψει την ουδετερότητα και να συμμετάσχει στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ. Μέχρι τότε η Ελλάδα προσπαθούσε να μη συμμετέχει στον πόλεμο. Όμως ο Βενιζέλος πιστεύει ότι, αν η Ελλάδα πάρει μέρος στον πόλεμο, θα κερδίσει σημαντικά ανταλλάγματα. Αυτά τα ανταλλάγματα θα μπορούσαν να μεγαλώσουν την Ελλάδα εδαφικά και να την κάνουν πιο ισχυρή. Με άλλα λόγια, ο Βενιζέλος θεωρεί ότι η συμμετοχή στον πόλεμο είναι μια μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα, γιατί μπορεί να πετύχει εθνικούς στόχους και να γίνει μια «μεγάλη και ισχυρή» χώρα.

4. Με αφετηρία τις παροικίες, ο ελληνισμός ήρθε σε επαφή με τις ιδέες του Διαφωτισμού. Οι έμποροι και γενικότερα οι Έλληνες που ταξίδευαν στην Ευρώπη έγιναν οι φορείς διάδοσης αυτών των ιδεών στον ελλαδικό χώρο. Καλλιεργήθηκε, λοιπόν, η αντίληψη ότι η λογική μπορεί όχι μόνο να εξηγήσει τον κόσμο αλλά και να τον αλλάξει. Η εκπαίδευση συνδέθηκε με τον αγώνα για ελευθερία. Έτσι, διαμορφώθηκε, γύρω στα μέσα του 18ου αιώνα, ένα κίνημα που, επιδιώκοντας τη διάδοση των διαφωτιστικών ιδεών μεταξύ των Ελλήνων, αποσκοπούσε

Προτεινόμενες Απαντήσεις Θεμάτων Ομίλου Ευκλείδη

Ιστορία Γ' Γυμνασίου

στην ιδεολογική προετοιμασία του αγώνα για την ελευθερία. Το κίνημα αυτό, που αναπτύχθηκε κυρίως στις παροικίες και σε ορισμένα από τα μεγάλα εμπορικά κέντρα του ελληνισμού (Σμύρνη, Ιωάννινα, Χίος κτλ.), ονομάστηκε αργότερα Νεοελληνικός Διαφωτισμός.

Οι Έλληνες υποστηρικτές του Διαφωτισμού θαύμαζαν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και τον συνέδεαν με την ελευθερία, πίστευαν ότι η εκπαίδευση θα έπρεπε να θεμελιώνεται στην ενασχόληση με τις θετικές επιστήμες, να γίνεται στη λαϊκή γλώσσα και να υπηρετεί την προοπτική του αγώνα για ελευθερία.

Βεβαίως, οι παραπάνω θέσεις δεν ήταν καθολικά αποδεκτές. Ορισμένοι Έλληνες συντηρητικοί λόγιοι, που συνήθως συνδέονταν με την εκκλησία, απέρριπταν τις διαφωτιστικές ιδέες, έκριναν ότι η εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε εκκλησιαστικά κείμενα, να περιορίζεται στη γνωριμία με τη θρησκευτική, κυρίως, παράδοση και να γίνεται σε αρχαίζουσα γλώσσα. Ανάμεσα στους πολλούς Έλληνες λόγιους που υιοθέτησαν τις ιδέες του Διαφωτισμού ξεχώρισαν ο Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραΐς.

Οι πολιτικές απόψεις του Ρήγα Φεραίου, όπως φαίνονται στο απόσπασμα από τη «Νέα Πολιτική Διοίκηση», είναι επηρεασμένες από τις ιδέες του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης.

Ο Ρήγας υποστηρίζει ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν φυσικά δικαιώματα. Πρώτο βασικό δικαίωμα είναι η ισότητα, δηλαδή κανένας άνθρωπος δεν πρέπει να θεωρείται ανώτερος από τον άλλον. Δεύτερο είναι η ελευθερία, καθώς κανείς δεν πρέπει να ζει ως σκλάβος κάποιου άλλου. Επίσης, θεωρεί σημαντική την ασφάλεια της ζωής, δηλαδή κανείς δεν μπορεί να αφαιρεί άδικα τη ζωή ενός ανθρώπου. Τέλος, υπερασπίζεται το δικαίωμα στην ιδιοκτησία, αφού τα κτήματα και τα αγαθά κάθε ανθρώπου πρέπει να προστατεύονται.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι ο Ρήγας τονίζει πως όλοι οι άνθρωποι, Χριστιανοί και Τούρκοι, είναι ίσοι. Αυτό δείχνει ότι δεν οραματιζόταν μόνο την ελευθερία των Ελλήνων, αλλά μια δίκαιη πολιτεία για όλους τους λαούς της περιοχής, ανεξάρτητα από θρησκεία ή καταγωγή. Επομένως, οι πολιτικές του απόψεις ήταν δημοκρατικές, φιλελεύθερες και αντιτυραννικές, με βάση την ισότητα, την ελευθερία, την προστασία της ζωής και της περιουσίας.